

KURJER LITTEWSKI

W WILNIE DNIA 29. LIPCA V. S. ROKU 1805.

R O S S Y A.

S. Petersburg V. S. 18 lipca. Tajny Konsyliarz Łopuchin uwolniony od prezydowania w kommissyi Krymskie grunta dzielącey, zasiądzie w Senacie; miejsce jego zastąpi Tauryjski Gubernator cywilny Mertwiago. Sibirskim Poczty Dyrektorem został Kolleski Konsyliarz Durasow. Senator RP. Joński Naranzi, za pomoc daną Ministrowi pełnomocnemu Rossyiskiemu, w tém wszystkim co się siało do rozłożenia i utrzymania armii Rossyiskiej w Corfu, został konsyliarzem kolleskim. Synowi Półkownika De Salla pozwolono wziąć imię Bressan, z której familii matka jego była ostatnią.

J. J. M. 28 stycznia podpisał następujące ustawy dla szkół Jarosławskich, gdzie wyższe nauki dawane być mają.

1. Te szkoły założone są w skutek funduszu Konsyliarza Demidowa, który na ich utrzymanie ofiarował majątek swój nieruchomy i kapitał 100 t. rubli. Nawieczną pamięć patriotycznego dzieła, szkoły nazywać się będą Demidowskiemi.

2. Utrzymywać się powinny z dochodu, iaki uczynią owe dobra, i z procentów od Kapitału.

3. Mają pierwsze miejsce po Uniwersytetach. Professorów będzie 7; którzy nie dzielą się na fakultety.

4. Dawane tu będą: starożytne języki i wymowa Rossyjska; Filozofia, prawo natury i narodów; czysta i stosowana Matematyka; naturalna historia, Chemia, Technologia; historia polityczna; naostatek polityczna i skarżenia nauka.

5. Professorowie należą do 8 klasy; Minister oświecenia ich potwierdza i wydaje patent; im służy prawo Professorów Uniwersytetu o pensjach wysłużonych, iakoteż dla wdów i dzieci; do czego przeznaczona jest summa, która od rocznego wydatku pozostała, dawać się będzie na procent.

6. Szkołami rządzi Prorektor z radą, która we wszystkiem udawać się ma do rady Moskiewskiego Uniwersytetu.

7. Prorektor wybiera się corocznie z Professorów; jest w 6 klasie gdy urząd sprawuje, potwierdza go Minister.

8. Do rady wchodzi wszyscy Professorowie; prezydent Prorektor równość głosów rozwiązuje.

9. Rada zatrudnia się wynalezieniem sposobów, ażeby uczniowie z nauk najwięcej korzystali, utrzymaniem porządku w szkołach, urządzeniem majątku.

10. Rada ma moc sądenia wszystkich osob do szkół należących; w czém gdy zaydą iakie trudności, rzecz odesłana będzie do Uniwersytetu Moskiewskiego.

11. Rada ma prawo podnosić Studentów kandydatów 12. klasy; godnych stopnia wyższego odsyła do Moskwy lub innych Uniwersytetów.

12. Rada strzeże dochodów szkolnych, przeznacza wydatki, daie rozkazy kassyerowi, którego za przedstawieniem Kuratora potwierdzi Minister.

13. Prorektor, najstarszy z Professorów, i kassyer mają klucze od kassy, z której nie wziąć nie wolno, gdy wszyscy 3 nie są obecni; gdy jeden z nich zachoruje, klucz odda innemu. Kassy obrachunek co miesiąc czyniony być ma od 3 Professorów.

14. Rada nie może wkładać nowych podatków na poddaństwo szkołom zapisane; lecz potrzebę przełożyć przez Kuratora Ministrowi.

15. Rada zgromadza się raz w tydzień, i częściej, gdy każe potrzeba.

16. Po zakończonym roku rada sprawę daie Moskiewskiemu Uniwersytetowi o przychodach i wydatkach.

17. Dla utrzymania gospodarstwa szkoły mają Ekonomia; ten przez radę wybrany, przez Kuratora prezentowany do potwierdzenia będzie Ministrowi.

18. Szkoły własnym nakładem utrzymywać mają 20 Studentów, którzy już zakończyli nauki w szkołach niższych; wszyscy zaś być powinni z ubogiej szlachty i innych obywatelów Gubernii Jarosławskiej, których wybierać ma Fundator dopóki żyć będzie.

19. Każdy młodzieniec który ma sposobność i naukę pierwiastkową, może być do szkół przyjęty za Studenta, okazawszy Prorektorowi świadectwo, alboteż odpowiadając examen.

20. Studenci otrzymując świadectwo o zakończonych naukach, mogą iść do służby w 14 klasie.

21. Studenci dystyngwujący się, kosztem szkolnym będą wysyłani do Rossyjskich lub zagranicznych Uniwersytetów, dla wydoskonalenia się w naukach.

22. Z Professorów ieden przez radę wybrany ma dozór nad Studentami funduszowemi.

23. Szkoły mają bibliotekę, Muzeum, maszyny, instrumenta, drukarnię; co wszystko sporządzi się z summą od wydatku rocznego zostających.

24. Nad biblioteką przełożonym będzie Professor Literatury starożytnej, nad Muzeum Professor historii naturalnej; nad zbiorem instrumentów i maszyn Professor Matematyki, nad drukarnią Ekonom; każdy sprawę daie z urzędowania swojego radzie.

25. Rok szkolny będzie, iaki jest w Moskiewskim Uniwersytecie; który gdy się skończy, Professorowie przynoszą do rady opisane pracy swojej; rada zaś odeszła do Moskiewskiego Uniwersytetu.

26. D. 29 Kwietnia, to jest w doroczną pamiątkę ofiary przez Fundatora dla szkół uczynionej, będzie zgromadzenie publiczne w Jarosławiu, na które rada zaprosi urzędników, szlachtę, obywatelów.

Te ustawy przez Monarchę podpisane, utwierdzone pieczęcią, oddane są radzie szkolnej do schowania. Dochód roczny szkół czyni 21530 rubli; z tey summy Professor każdy bierze 1200; Prorektor z Professorów obrany dodatku 300; Inspektor Studentów 300; Sekretarz rady z Professorów 150; na 20 studentów 3100, Ekonom 300, Kassyer 500; na kancelaryą 600; na bibliotekę 500; na gabinet fizyczny 300; na gabinet historii naturalnej 500; na laboratorium chemiczne 300; na pisma peryodyczne 400; na drukarni założenie, dopóki sama z własnych dochodów utrzymywać się nie będzie, 500; na opał, naprawę domów, światło, 2600; na 10 służących przy szkołach 880.

A U S T R Y A.

Wiedeń 24 lipca. Donieśliśmy niedawno, o wyjeździe z Berlina Kammerhera Nowosilców, wypisując krótko osnovę noty, którą podał Baronowi Hardenberg Pruskiemu Ministrowi; kładniemy teraz notę całą przez posła Metternich do Cesarza przesłaną.

Gdy Imperator Jmć całej Rossyi przychylił się do chęci Króla Angielskiego, wysyłał niżej podpisanego do Paryża z odpowiedzią na myśli spokojne, które oświadczył Buonaparte dworowi Londyńskiemu; dwie miał pobudki do tego postępku równie dzielne, zgodne z obietnicami swoimi i sposobem myślenia znanym światu: pierwszą, ażeby dopomógł Monarsze gotowemu czynić ofiary dla powszechnego pokoju; drugą ażeby wszystkie Mocarstwa Europejskie odniosły korzyść z tey skłonności do ugody, która szczerą i rzetelną zdawać się mogła, tak uroczyście i głośno oświadczona. Zachodzące trudności między Rossyją i Francją mogły przeszkodę wystawiać nieprzełamaną do negocyacji Ministrowi Rossyiskiemu. Imperator Jmć zapomniał o niechęci osobistej, usunął zwyczajne formalności; korzystając z wdania się Króla Pruskiego, prosić kazał o pasport dla pełnomocnika swego, oświadczaiąc: iż przyjmie pod warunkiem dwoistym: że Minister Rossyjski bezpośrednio

czynić ma z rządcą Francuzkim, nie przyznając iemu tytułu niedawno przyjętego; Buonaparte zaś oświadczy wyraźnie, iż trwa w chęci powszechnego pokoju, którą zdawał się pokazywać w liście pisanym do Króla Brytanii W.

To poprzednicze oświadczenie stało się tém potrzebniejsze, iż Buonaparte wraz po odebraney odpowiedzi od dworu Londyńskiego, nazwał się Królem Włoskim; który tytuł, gdyby nawet innych przyczyn nie było, mógł tamę położyć do przywrócenia żądanej spokojności. Król Pruski przesyłając odpowiedź wyraźną rządu Francuzkiego, oświadczył, że ten szczerze trwa i statecznie w spokojnych myślach. J. J. M. przyoił tém chętnie pasporta, im większą powolność i łatwość w przesyłaniu onych pokazał rząd Francuzki. Nayświętszych traktatów złamanie nowe, Liguryą do Francyi przyłączyło. Ten przypadek, okoliczności z nim spojne, środki użyte dla przyspieszenia roboty, wybrana chwila do wykonania zamysłu, położyły granicę ofiarom, iakie Imperator Jmć czynił na proźbę Króla Angielskiego; i odieły nadzieję przywrócenia pokoju Europie potrzebnego przez negocjacye.

Nie wstrzymałby jednak zapewne J. J. M. biegu powolności i ofiar, gdyby rząd Francuzki spodziewać się dopuścił, iż poważać będzie pierwsze związki łączące społeczność, na których polega całość i bezpieczeństwo umów zawartych między oświeconemi narodami. Lecz niepodobno wierzyć, że dając pasporta przy ponowieniu oświadczeń spokojnych, myślił szczerze Buonaparte w tém postanowieniu trwać do końca; ponieważ w czasie płynącym pomiędzy wydaniem pasportów i przybyciem Ministra Rossyjskiego do Paryża, śpiesznie dokonywał, co nie tylko ułatwić nie mogło przywrócenia pokoju, ale owszem pierwszą onego zasadę wywrać i niszczyć. Nizey podpisany przywódcą na pamięć Baronowi Hardenberg przypadki dobrze wiadome gabinetowi Pruskiemu, donosi: że od Monarchy swego pod d. 21 Czerwca odebrał wyraźny rozkaz, zwrócić niezwłocznie otrzymane pasporta, i prosić ażeby odesłane były rządowi Francuzkiemu, z tém oświadczeniem, iż w okolicznościach dzisiejszych użytymi być nie mogą.

Cesarz zalecił kazał urzędnikom Czeskim, ażeby obywatelów całego Królestwa pilnie zachęcali do rozmnożenia iedwędziu, sadzenia drzew morwowych, pochwałą publiczną i nadgroda; ukazując gotowy odbył szacownego produktu w rękodzielach krajowych. Klima nie może być przeszkoda; ponieważ w państwie Pruskiem, które bardziej jest ku północy pomknięte, od dawnego czasu mieszkające iedwab obficie zbierają. Franciszek z rozkazał sobie dawać sprawę corocznie o wzroście tego przemysłu w Czechach.

G. Laudon został kommandantem dywizyjnym w Koenigsgratz. Przygotowania wojenne chociaż nie ustały, nie są przecie nagłe, iak wielu rozumiało. Oboz pod Simmering zwinięty został po zakończonych popisach; wszystkie regimenta zamiast udania się ku Włoskim lub Szwajcarskim granicom, powróciły iedne do stolicy naszej, drugie na dawne stanowiska; te które z Gallicyi sprowadzono, poszły do Morawii i Szląska.

W Tridencie zapadło sklepienie kościoła sławnego, w którym odprawił się powszechny Sobor w 16 wieku; 3 osoby życie straciły; gdyby ten przypadek zdarzył się godziną prędzey, zginełoby kilkaset przytomnych nabożeństwu.

Wyznaczona kommissya sędzi i surowie karze sprawców niedawnego rozruchu. Kupcy tey stolicy i bogatsi obywatele złożyli znaczną summę dla żołnierzy użytych do przywrócenia spokojności. Liczba zabitych i ranionych ogłoszona nie jest.

Ze Włoch wiadomość przyszła, że tam rząd poymał i osadził w więzieniu wiele osob. Odkryta być miała tajna korespondencya, która zmierzała do zrobienia rozruchów i buntu w całym kraju.

TURCYA.

Belgrad 11 lipca. Potęga Serwianów bez wątpienia dziś przechodzi 60 t. zbrojnego ludu; Chrześciance Bosnii, Bułgaryi, innych prowincyi, w ich mężtwie położyli nadzieję; sami powstać ieszcze nie śmiejąc, wspierają tajemnie orężem, żywnością, pieniędzmi, walczących przeciw Turczynowi, który uciska i wszystkim grozi. Bekir przyprowadził na granicę Serwii 16 t. Bośniaków, do kraju wtargnąć nie śmiał. Większa nierównie liczba Serwianów oyczynę zastania czekając hasła do bitwy. Roze-

szła się niedawno u nich pogłoska, że Selim z z odleglejszych krajów ruszyć kazał liczne zastępy na usmierzenie rokoszu, i przymuszenie Chrześciance do posłuszeństwa Porcie. Może to uczynić Sułtan; może pomyśleć, iż Serwianie gorszą poddaństwo dotąd spokojne i karne. Lecz te odgłosy nie przestraszyły bynajmniej Serwianów; umrzeć postanowili w obronie odzyskanych swobod.

Słabi Jańczarowie Belgradu zachowują się spokojnie; lecz w drugich stronach niemało już krwi przelano. Czerni dawno widział, że do miasta Koronowce zgromadzały się tłumy Ottomańskie. Niedawno spotkał kilkadziesiąt koni prochem i ołowiem ładownych, które Basza Nissy tam posyłał. Przejrzał wszystko, i wolnie wprowadzić dopuścił Naczelnik; lecz gdy ludzie powracali do domów, odioł im kwity zaświadczające, iż wiernie wszystko oddali. Zatem Serwianie opasują miasto, nie wpuszczając żywności. Proszą o litość Turcy; którą otrzymawszy nad mniemanie łatwiej, przypisali powolność i ludzkość boiaźni i słabości. Więc czynią w nocy wycieczkę. Serwianie dawszy odpor, szturm przypuszczają; miasto wzięte; nikomu nie przebaczone z ludzi zbrojnych; płeć nakoniec i wiek nie znalazły względu, domy spalono prawie wszystkie; z obustron wiele krwi przelano.

Constantinopol 25 Czerwca. Z Egiptu smutne wieści przychodzą. Albańczykowie szturmując kilkakrotnie zamkniętego w cytadelli Cairu Baszę Kurschid, gdy nie wiele sprawili, zmyślają powolność, i do negocjacyi zapraszają. Uwierzył chytrym ludziom Turczyn, wyszedł z twierdzy, i natychmiast poymany osiadł w więzieniu. Przydają niektórzy, że wkrótce zamordowanym został. Kapitan Basza ieszcze nie przybył z posiłkiem do Alexandryi, gdzie nawet nie wiadano o żegludze jego. Basza Albanii rozkaz odebrał od Porty, zgromadzić wojsko liczne, wnieść do Romelii, prowincyą z rozbojników oczyścić; naostatek przeysć z całym ludem do Serwii, gdzie ma przywracać spokojność wewnętrzną według tajemnych instrukcyi Dywanu; lękamy się ażeby nie zapalił srozszeogo ognia wojny domowej.

BRYTANNIA W.

Londyn 17 lipca. Wczora Parlament zamknięto. Na czele kommissyi od Króla chorego wyznaczoney stanowszy Kanclerz, do izb zgromadzonych powiedział imieniem Monarchy: Król nam zlecił oświadczyć naywyższe ukontentowanie jego, za te dowody przywiązania i wierności, któreście dali w czasie obrad waszych; okazując gorliwość przykładną o honor korony i oyczyny. Pochwała wysoce Monarcha wszystkie środki od was przedsięwzięte, które utwierdzić mają potęgę narodu, pomnożeniem wojska i flotty na tak ważną potrzebę. Jzbie niższej dziękuie za wspaniałą hojność w przeznaczeniu summ na nieuchronne wydatki dostatecznych. Nie mógł ieszcze Król donieść Parlamentowi o skutku negocjacyi z Mocarstwami lądowemi; pewni iednak być możecie, iż Monarcha nie zaniedbał żadnych środków, iakie miał w mocy swojej, dla przywrócenia trwałego pokoju; lub odparcia siłą, gdy każe potrzeba, zamiarów rządu Francuzkiego, grożących coraz bardziej wolności i udzielnosci narodów Europejskich.

Po tey mowie Kanclerz zwyczajem dawnym odroczył Parlament do 22 Sierpnia; chociaż dobrze wiemy, że zwołany nie będzie przed końcem listopada; kiedy Ministrowie będą mogli coś pewnego donieść Parom i prawodawcom o przymierzach postronnych, nieprzyjacielskich czynnościach, obrótach flott i wojsk Angielskich.

Toulońska flotta, iak u nas powszechnie jest rozumienie, powraca do Europy; przeto rząd rozkazy przesłał Admiralom: Cornwallis który pod Brestem po Gardnerze obioł powtórnie kommandę, Graves stojącemu pod Rochefort, Calder pod Ferrole, Collingwood pod Cadix, iakoteż Drury i Russel strzegącym brzegów Irlandzkich i Batawskich, ażeby nieprzyjaciela pilnowali. Jest podeyrzenie, iż Villeneuve do Texel alboteż do Ferrolu zawinąć myśli; przetoż zalecono eskadrę Russela i Caldera potężnie zmocnić. Inni rozumieją, że Admirał Francuzki powraca do Toulonu; gdyby albowiem płynął do innych portów, iużbyśmy o przyściu jego mieli wiadomość. Wypłynął albowiem z Martiniki 28 Maja. Gdyby Nelson przybył do Barbados 4 Czerwca, nie dał się uwieść pogłoską o naiechaniu Trinitady i Lucii, mógł nieprzyjaciela doścignąć; teraz dzieło prawie niepodobne;

gdyż powróciwszy do pomienionej wyspy po daremnym szukaniu Francuzów, 12 Czerwca znajdował się jeszcze w Barbados.

Nie wierzymy przeto żeglarskiej powieści, że d. 17 znajdował się o 5, lub tylko półtora d. drogi od nieprzyjacielskiej floty; jeszcze mniej, że ją zwyciężył, 3 okręta lin. zabrał, 1 zatopił, inne poymać usiłował rozproszone; gdyż doniosłoby dawno o tém Admiralicji, która od niego nowych doniesień czeka niecierpliwie, nie wiedząc gdzie się obraca. Niektórzy jeszcze rozumieją, iż Villeneuve przedsięwziął wyprawę nową i tajemną; tego wniosku zasada polega na spóźnionym powrocie do Europy. Nelsona omyłkę w próżnej do Trinitady żegludze wymawiają Anglicy. Bo czyliż mógł rozumieć, że nieprzyjaciel przyszedłszy z taką potęgą na podbicie Indyi zachod. nie przystępując nawet do dzieła, zrozpaczy o powodzeniu szczęśliwem?

To opuszczenie się przypisujemy postępкови Admirała Mississy; Wyszedł z Rochefort wtenczas, gdy Villeneuve raz pierwszy ruszał z Toulonu. Stanowczy w Martinice, gdy długo nie słyszy o flocie spodziewanej, wnosi że przypadek iaki pomieszał wszystko; więc sam kończy wyprawę na zniszczeniu osad naszych, przysłaniu posiłków do S. Domingo, i do Europy powraca. Podobnym sposobem Villeneuve, nie znalazłszy w Indjach eskadry Rochefortskiej, widzi projekta wywrócone, lęka się pośpiechu flott Angielskich, i nie czekając ich przybycia, Martinikę opuszcza. Tak więc groźne zamysły Napoleona w małej części tylko skuteczzone zostały. O Magonie dotąd niewiadomo, do Terranova czyli też do Indyi wschod. popłynął. Villeneuve nappewnie żegludzie do Ferrolu, gdzie znalazłszy 6 okrętów lin. Francuzkich, kilkanaście Hiszpańskich, może pomyślić o większym przedsięwzięciu; któremu zabiegając Cornwallis, miał nie tylko przestrzedz Caldera o niebezpieczeństwie, ale też rozkazał Collingwoodowi opuściwszy Cadix pod Ferrolem stawać.

Gardner złożył komendę floty Bresteńskiej, i na okręcie Hibernia do Plymouth zawinął. Lecz mniej trwają dobrych Anglików zamysły nieprzyjaciół zprzysiężonych, iak Króla choroba; gdyż to rzecz pewna, że Jerzy 3 ma uformowaną kataraktę, i rzeczy blisko będące rozeznaje teraz z największą trudnością. Okulista Phips czyni nadzieję prędkiego uzdrowienia. Niedawno Monarcha naznaczył pensyi dożywotniey Lordom Auckland, Whitworth, S. Helene po 2500 FS. Elgin i Liston po 2 t. Crawfordowi tysiąc. Nic na to nie rzekła izba niższa; zasługi tych mężów w kraju i za granicą na urzędzie poselskim wiadome każdemu.

G. Craigh z Gibraltaru prosto popłynął do Malty; nie wątpimy, że lądować będzie w Minorce i Corcyce. Wątpliwa jest powieść o przeznaczeniu G. Stuart z częścią załogi Maltańskiej na osadę do Alexnadryi. Gdyby jednak Francuzi powtórnie chcieli w Egipcie zakładać siedlisko, i ztąd grozić naszym dzierżawom w Indyi, pewnie Admiralicja potrafi uprzędzić nieprzyjaciół za pozwoleniem Porty. G. Coote, który miał liczne wojsko wyprowadzić z Cork do Indyi zachod. lub morza śródziem. zostanie na miejscu, dopóki nie będzie wiadomo, czy Tulońska flotta ma pomagać do lądowania na brzegach naszych.

G. Moreau był w Algesiras; przyjmowali rycerza Hiszpani z uszanowaniem i uczciwością należną cnotcie jego, sławie, i nieszczęściu; rozumieć trzeba, iż ta podróż nie była przedsięwzięta bez woli rządu Francuzkiego. Rozumieją niektórzy, że Moreau wkrótce powróci do oyczyzny, albo przyjmie służbę u Hiszpanów. W Algesiras czynią wielkie przygotowania na Gibraltar.

Gdy Nelson zbliżał się do Trinitady, załoga i obywatele rozumiejąc, iż płynie flotta Francuzka, nadbrzeżne miejsca palić zaczęli, aż nakoniec omyłkę postrzeżono. Ztąd łatwy wniosek, że tam nie lądował Graviņa. Kapitan Morris obrońca skały Diamant nie miał nad 90 ludzi, armat kilka; nieprzyjaciół szturmujących, iak mówią, trupem położył 800, ranił więcej; sam kilku stracił; i przez kapitulacyą odesłany jest do Barbados; dział 5 dostało się Francuzom, którzy teraz utrzymują na skałę 1500 żołnierza. Ciekawie czekamy, iaką postać da nieprzyjaciel wyprawie nieskutecznej; tymczasem jest pogłoska, iż Rochefortska eskadra powtórnie wyszła pod zagle pod nowym wodzem, gdyż Mississy nieukontentowany miał podziękować za służbę.

FRANCYA.

Paryż 19 lipca. Cobenzl i Lucchesini posłowie Au-

stryacki i Pruski powrócili do naszey stolicy z Niemiec.

Napoleon kilka d. spoczowszy w Fontainebleau, przejechał do S. Cloud na mieszkanie, zkad wkrótce udać się ma do Boulogne dla przyspieszenia wyprawy Angielskiej.

Konsul Amerykański odebrał wiadomość, iż Roger kommandant eskadry RP. na morzu śródziem. 3 Czerwca podpisał pokóy z rozboynikami Tripolu. Regencya na wolność wypuściła wszystkich Amerykanów dawniey poymanych; inne warunki niewiadome; nie trudny domysł, że nie obeszło się bez summ znacznych, które Roger Afrykanom zapłacić przyrzekł.

Admirał Salcedo eskadrę Hiszpańską z 8 okrętów lin. złożoną potrzecie wyprowadził z Carthageny, do Cadix czyli też do Toulonu, czas pokaże; stało się to w d. 26 Czerwca.

Wice Król Eugeniusz odprowadzał Napoleona do Turinu; gdzie odebrawszy naukę, iak ma sprawować naród sobie powierzony, do Mediolanu powrócił.

Na skałach blisko portu Dunquerque osiadła niedawno korweta Angielska; nieprzyjaciele ratunku żadnego nie widząc, przesiedli w łodzie, statek zapalili.

Z fregaty Angielskiej która pod Brestem krążyła, Officyerowie na bat przesiadłszy, zbliżają się do brzegu dla rozrywki, i wysiadają na wysepkę niemieszkaną; maytkowie rodem z Irlandyi, tam ich zostawiwszy, zawineli do portu; statek przyprowadzony kommandant przedał; pieniądze zbiegom rozdał.

Na d. iutrzejszy wszystkich Ministrów zwołano do S. Cloud na radę wielką; ci którzy w Mediolanie byli, znajdują się w stolicy naszey, wyiowszy Marszałka Berthier; ten z Boulogne wyjechał oglądać mając inne obozu i wojska nad Oceanem rozłożone. Arcy Podskarbi tylko Lebrun został we Włoszech dla urządzenia Liguryi, co wiele czasu zabierze, gdyż Napoleon postanowił tak wiele dobrego uczynić Genuńczykom, ażeby nie mogli żałować odmiany. Opuszczając ich stolicę, tabakierzy kosztowne darował Mairowi Cambiaso, Prefektowi Durazzo, konsyliarzom Gentili i Corvetto.

Przez rachunek r. ter. znalazło się w Paryżu mieszkańców 548 t. 10 R. RP. było w szpitalach lub w domach ludzi z iałmużny żyjących 112 t. teraz ich niema nad 87 t. liczba jeszcze nazbyt wielka.

Do portu Corogne korsarz Hiszpański wprowadził kilka statków Anglikom zabranych, które oszacowano 4 miliony realów, to jest 1 mill. franków; równą tę zdobycz inny korsarz tego narodu przysłał do Bordeaux; lecz to nader mała jest nadgroda utraconych skarbów.

WŁOCHY.

Genua 10 lipca. Syn Elektora Bawarskiego przybyły do Florencyi, wspaniale był przyjęty od Królowey Regentki; poseł Austryacki Colli dawał dla niego ucztę wielką, dwór nad inne okazalszą w pałacu Poggio.

29 Czerwca w Luce uroczystym obrządkiem ogłoszono nową konstytucyą; tegoż czasu rząd niedawno postanowiony przystąpił do zwykłych czynności, obywatele z utęsknieniem czekają przyjazdu X. Bacciocchi.

U nas Arcy Podskarbi Lebrun ogłosił wiele ustaw; ściąga się pierwsza do służby wojskowej. W departamentach Genui, Appeninu, Montenotte będzie 3 G. brygady; w twierdzach Genui, Savona, Gavi, Spezzia, kommandanci; w Zamkach Eperon, Diamant, Maurice, iako też w każdej z 4 twierdz wyżej położonych, kompania weteranów Francuzkich. Weterani Liguryjscy do Antibes przejdą. W Genui, Savona, Sarzanna, Sestri, S. Remo kompanie kanonierów nadbrzeżnych. Regiment Artylleryi Liguryjskiej przejdzie do Toulonu, i przyłączy się do półku morskiego. Ligurowie utrzymywają 2 regimenta żołnierzy lądowych, każdy o 2 batalionach; z tych 1 jest w Apulii; 2 z Genui do Grenoble póydzie. Ktokolwiek służył RP. zostanie w służbie Francuzkiej; chorzy i zestarzali odbiorą pensye, iakie RP. dawała. Officyerowie artylleryi, inżynierów, kommissarze woieśni zostaną w służbie Francuzkiej; żaden miejsca nie traci w Genui, nie otrzymawszy wprzód równego lub zyskowniejszego we Francyi. Liguria da 450 gensdarmów, którzy będą umieszczeni w kompaniach Francuzkich. Od r. 15 wolności, Sbirrów nie będzie w kraju. Ludwisarnię w Genui powiększyć i opatrzyć kazano; działa krajowe przelać, ażeby w r. 17 było armat 280, haubic 40, moździerzów 100. Młyny prochowe naprawić; w zbroiowni złożyć karabinów 20 t. szpital wojskowy założyć; koszary zbudować na 4 t. ludu w Genui,

na 1 t. w Riviera, i batalion artylleryi.

Drugim wyrokiem Akademia Genuńska jest urządzona; założone Lyceum w mieście. Szkoły Piarów i Nerianów zamienione w Collegia; szkoły ubogich zachowane w całości i uposażone, iakoteż szkoła rycerska, gdzie liczbę uczących się pomnożono do 300; naostatek szkołę głucho-niemych na wzór Paryzkiej urządzić kazano. Ogrody bliższe portu i zbroiowni morskiej na skarb zakupiono; 3 werfty nowe zrobić kazano, ażeby w Genui można było budować razem 4 okręta lin. z fregaty, 4 korwety. 3 Inżynierów naydoskonalszych przysłano ze Francyi dla kierowania robot hydraulicznych; którzy nad brzegiem upatrzą miejsce, gdzie 12 okrętów lin. rozbrojonych w czasie pokoju wygodnie stać będą.

Bureau de Puzi niegdy Prezydent zgromadzenia konstytucyjnego w Paryżu, późniey towarzysz ucieczki i nieszczęść G. La Fayette, będzie Prefektem w Genui, Nardan w Montenotte, Villeriaux Appeninu. Departament Piemontski Tanaro między otaczające podzielony.

Mediolan 11 lipca. Po oddaleniu się Napoleona do Francyi, głęboka cichość panuje w kraju Włoskim. Dziś Wice Król Eugeniusz powróciwszy z Turinu ogłosił 6 wyroków; jeden przemienia półk huzarski w regiment dragonii pod imieniem Królowey; drugi potwierdza wszystkich sędziów krajowych na urzędzie do wyjscia nowego przepisu; inny znaczniejszym Damom: Litta, Lambertini, Castiglione, Busca, Paravicini, Bentivoglio, Malvezzi, Corsini nadaie tytuły dworskie; inny ieszcze Kardynałów Caprara i Oppizoni wyniosł na dostojność Consultorów rady stanu.

Przed kilka d. otworzono w Veronie szkołę głucho-niemych na wzór Paryzkiej; w Pavii i Bononii szkoły rycerskie, do których przyjmie się młodź wojskowo służyć ~~ooczynie~~ powołana. Uczącym się Włochom w Akademiach Pawiiskiej i Bonońskiej, kazano formować bataliony, i ćwiczyć się w rzemieśle wojeńnem w godzinny wolne od innych zabaw; skarb publiczny dawać będzie summy potrzebne na utrzymanie szkół i uczniów ubogich. Zaden obywatel Włoski nie może wysyłać dzieci swoich za granicę na nauki.

Rzym 5 lipca. Wypisaliśmy dawniey koniec mowy Piusa 7 do tajney kongregacyi Kardynałów; kładniemy początek. Na samym wstępie Ociec S. opowiada podróż swoię do Fontaineblau. W tém miejscu, mówi, przypa-
Nzywszy się z podziwieniem, okazałości dworu, w spaniałości panującego, która granic nie ma, udaliśmy się do Paryża. 2 Grudnia nastąpiła koronacya Napoleona i Józefy w obliczu przedniejszych obywatelów całej Francyi. Po dopełnionym obrzędku przystępujemy do interesów religii, z ufnością tém większą, im iaśniey Napoleon w listach swoich wyraził chęć umówienia się z nami, przez iakie środki religia Katol. wzrost może wziąć nowy, a cześć Boska dawny blask odzyskać. Nie możemy dziś nawet bez tkliwego czucia przypominać, jak względnie, łaskawie, z iakiem upodobaniem i serca słodyczą, rządca Francyi słuchał nas mówiących z Apostolską wolnością; iak dobro ~~nie~~ przyiósł uwagi i próby nasze za domem Bożym, dobrem religii, i świetnością kościoła Francuzkiego, za powagą i dostojnością stolicy S.

Wypadało koniecznie, ażebyśmy się przekonali o szczerym powrocie do iedności powszechney niektórych Biskupów, co podczas rewolucyi wiernych niemało zgorzylili. Ustała wnet wątpliwość; oświadczyli wszyscy ustnie i pismem posłuszeństwo wyrokom głowy kościoła. O iak wielką Bóg pociechą napełnił serce nasze? Jak słodkie łzy wylewaliśmy przed tronem Naywyższego? Którego dziś nawet błagamy, ażeby tych Pasterzów w dobrém przedsięwzięciu raczył utwierdzić na zawsze. Przyszły z kolei dzieła większe, wolność kościoła, honor i ozdoba duchownych, pomnożenie ich liczby, fundusze. Pełen ufności, którą dobroczynność i wspaniałość Napoleona sprawiła, mówiłem wolnie, iak na mój charakter przystało, odkryłem rany zadane kościołowi, przełożyłem znieważenie rzeczy ś. i obelgę, ukazałem potrzebę i niedostatek. Dał taką odpowiedź, iż sprawiedliwą nadzieję mieć możemy, że kościół Francuzki prędko zakwitnie iak dawniey, ugruntowany mocniey, iak nigdy nie był. Są takie choroby, które prędkim lekarstw użyciem nie tylko się nie leczą, ale owszem stają się niepodobnemi do zleczenia.

Nie rozumieycie iednak, że tu przynoszę nadzieie tylko same. Wiele się iuz zrobiło, i jest zadatkiem szczę-

śliwszey przyszłości. Zgromadzenia Missyonarzów i PP. Miłosiernych przywrócone, ukazały się pośród Francuzów w sukience zakonney Wincentego. Summy ze skarbu wyznaczone na utrzymanie duchowieństwa i naprawę kościołów. Obszerne i wspaniałe domy darowane Seminarjom, z pozwoleniem przyjmowania funduszków w kapitałach i dobrach. Dochody Katedr, Biskupów, kapituł powiększone. Departamenta i miasta hoynie dają czego trzeba do ozdoby przybytkow Pańskich. Missye zagraniczne zanieść mające wiarę dalekim narodom, wskrzeszone z dawnemi i nowemi funduszami i nadaniami. Kapłanów do pogan i do niewiernych posłanych wspiera pomoc i opieka nowej korony. Niektórym, co do Chin wyiechali, daliśmy nasze błogosławieństwo.

Pośród tych starań i trosków nie przepomnieliśmy Bazyliki Rzymskiej na Lateranie, innych matki. Tey świątobliwa szczodrobliwosć Napoleona przywróciła fundusz starodawny we Francyi, przez rewolucyą stracony. Dano rozkaz, żeby używali wolnie Biskupi prawa im właściwego w sądzeniu duchownych przestępców kościelney karności, i karaniu. Władza świecka nie może ścieśniać niesłusznie władzy duchowney pasterzów. Przeszkody dla przyjmujących stan duchowny uprzątnione. Pomyślono o wychowaniu chrześcijańskim dzieci; o udzielaniu posiłków duchownych chorym, żołnierzom, i wieśniakom. Te owoce zebraliśmy z rozmów naszych z Napoleonem; te mamy za rękoymię darów większych, o które prosiliśmy u niego imieniem religii i Kościoła, które otrzymać spodziewamy się nieomylnie; gdyż przywiązanie iego do religii, o dobro i wzrost kościoła gorliwość widzieliśmy nieogranieczoną...

B A T A W S K A R P.

Haga 20 lipca. Woyska do Texel i Helder śpiesznym krokiem ciągnące, nagle rozkaz odebrały zatrzymać się w drodze; iuz nawet 2 regimenta Francuzkie i Batawski na flotę zabrane w Texel, wysadzone na ląd powracają do opuszczonego pod Zeyst obozu, gdzie iak słycać, zaczną się wielkie popisy. Tym sposobem gdy u nas wyprawa do Anglii zdaie się odłożona, przeciwnie u Francuzów zbliża się do końca. Do obozu pod Ostendą przyszedł rozkaz, ażeby 4 wybranej piechoty regimenta do Ambleteuse ciągnęły niemieszkać; iakoż w kilka god. ruszyły; to samo uczyniły regimenta dragonii stojące pod Compiègne z kommandy G. Baraguey d Hilliers; wszystkie zostawiwszy konie, poszły pieszo do Montreuil.

Pensyonarz Schimmelpenninck przepisał, ażeby od-tąd każdy z 5 Ministrów RP. miał roczney pensyi 7 t. zł. hol. Pisarz stanów 4 t. każdy Konsyliarz stanu 5 t. Tenże wielkie odmiany uczynił w Administracyach 8 Batawskich prowincyi, liczbę urzędników zmniejszył tak dalece, iż przez to oszczędził więcey 2 beczek złota. Prowincya Hollandya, ktora dotąd Administratorom płaciła znaczne summy, dziś nie daje nad 24 t. inne prowincye mniej ieszcze. Nastąpią wkrótce odmiany inne. Początkowym przypatrując się obywatele rozsądni, uwielbiaią patriotyzm, przezorność, oszczędność rządcy, głośno wyznając; iż nie jest rzecz niepodobna, iak dotąd rozumiano powszechnie, ażeby dochody Batawskie dostarczyły wydatkom. Spodziewają się większych zysków, gdy nowy sposob wybierania podatków przydzie do skutku w kraju całym.

Amerykański Prezydent Jefferson, i poprzednik iego Adams, do uczonego w Harlem zgromadzenia zostali przyjętemi.

Admirał De Vinter pilnie pomnaża flotę, której w Texel hetmani, nowemi statkami; flagę swoią zawiesił na okręcie lin. Hersteller. Od Francuzkiej eskadry uzbieraiającej się w Anvers, żaden okręt ieszcze nie przybył do nas; rząd znowu morskie przygotowania zasłoną tajemnicy nieprzebitą pokrywać zaczęł. Potwierdza się wiadomość, iż Mississy po szczęśliwey wyprawie do Indyi zachod. nieukontentowany porzucił służbę, i osiadł w Bordeaux; podobno rząd iemu za złe poczytał, że w Martinice lub S. Domingo nie czekał przybycia Toulonskiej floty. Cokolwiek iest, inny wódz miał eskadrę iego niedawno z Rochefort powtórnie wyprowadzić.

W d. zamknięcia obrad Parlamentowych, jeden z Reprezentantów ostro powstał przeciw rządowi Francuzkiemu, gromiąc: iż bez winy w Temple zamknął Kapitana Wright; zarzucano iemu w Paryżu, iż G. Pichegru, Georges i wielu zbóyców z niemi na ląd Francuzki wysadził; w rzeczy zaś samey cierpieć ma iedynie dla tego, że Sidnejowi Smith uciec z więzienia dopomagał.